

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties (BZK)
Minister H.M. de Jonge
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Datum
6 maart 2024
Kenmerk
TFI/U202400116
Telefoon
070-3738393
Bijlage(n)

Onderwerp

Besluit tot wijziging Besluit financiële verhouding 2001

Geachte heer De Jonge,

Wij danken u voor uw verzoek om advies over het conceptbesluit tot wijziging van het Besluit financiële verhouding 2001. Door de wijziging wordt het sinds 2023 geldende verdeelmodel geformaliseerd. Hierbij ontvangt u onze reactie. Ons advies bestaat uit een algemeen deel en een deel met specifieke opmerkingen.

Algemeen

Met de wijziging van het Besluit financiële verhouding 2001 worden de resultaten geformaliseerd van een proces van herziening van het verdeelmodel van het gemeentefonds dat resulteerde in het nieuwe model dat per 2023 in werking trad. In dat proces hebben vele betrokken partijen met elkaar samengewerkt, wat het resultaat ten goede kwam. In algemene zin stemmen wij dan ook in met de wijziging van genoemd besluit.

Tegelijk bleek dat het nieuwe model nog niet af is. Daarom zijn volgende procesafspraken gemaakt:

- Het nieuwe model kent een overgangsmaatregel voor de jaren 2023 t/m 2025.
- Er zijn nadere onderzoeken gestart of zullen gaan starten, mede naar aanleiding van het advies van de Raad voor het openbaar bestuur (ROB) in oktober 2021.
- Uiterlijk in de meicirculaire 2025 zult u bekendmaken of het nieuwe model ook ná 2025 ongewijzigd wordt ingevoerd of met aanpassing (en zo ja, welke).

Zoals bekend zijn de onderzoeken enigszins vertraagd of zijn nog niet van start gegaan (dat laatste geldt voor het cluster Bestuur en ondersteuning). Bovendien richten de lopende onderzoeken zich primair op het zo goed mogelijk inventariseren relevante feiten, maar nog niet op wat dit concreet voor het verdeelmodel betekent.

Tegen deze achtergrond adviseren wij u de bestaande planning preciezer te maken in relatie tot het tijdsplan van publicatie in de meicirculaire 2025.

Specifiek

Naast het algemene advies, adviseren wij u over volgende specifieke punten.

Aanpassing artikel 4 van Besluit financiële verhouding 2001

Dit artikel maakt het mogelijk om in een ministeriële regeling nadere regels te stellen over de definitie en telling van de maatstaven zoals die zijn opgenomen in het besluit (inclusief bijlagen). Daaraan wordt de voorwaarde verbonden dat die nadere regels alleen zijn toegestaan “voor zover dit noodzakelijk is om de verdeelmaatstaven te kunnen toepassen.” In de artikelsgewijze toelichting (bij artikel I, onderdeel B) stelt u voor deze voorwaarde te laten vallen, omdat ze naar uw huidige inzicht te beperkend is.

We adviseren deze voorwaarde te handhaven om volgende redenen:

- I. In deze voorwaarde komt tot uiting dat de ministeriële regeling een meer technisch karakter heeft dan het besluit. De meer bestuurlijke aard van het besluit komt ook tot uiting in de betrokkenheid van de beide Kamers.
- II. We achten het vervallen van die voorwaarde niet nodig om de flexibiliteit te verhogen; ook met die voorwaarde kan het verdeelmodel worden aangepast. Immers is het verdeelmodel per 2023 aanzienlijk veranderd, terwijl het besluit ‘pas’ achteraf behoeft te worden aangepast en in het verlengde ervan de regeling.
- III. Er kan niet worden uitgesloten dat boven bedoelde nadere onderzoeken tot aanpassingen van het nieuwe verdeelmodel leiden, die wijziging van het besluit vereisen. De logische volgorde is dan aanpassing van het besluit (ook als dit formeel achteraf blijkt), en daarna van de regeling.

Verhouding tussen wet, besluit en regeling

In het verlengde van dit advies merken we het volgende op:

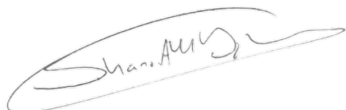
- I. Wij achten de nu voorgestelde beschrijving van “maatstaf 11: Huishoudens met laag inkomen boven drempel” te globaal. Dat valt des te meer op omdat bij andere maatstaven waarmee een vele malen lager bedrag wordt verdeeld, preciezer worden beschreven. Zo wordt bij diverse financieel gezien kleinere maatstaven wel een peildatum genoemd en wordt bij de maatstaven WOZ niet-woningen het exacte bedrag van een plafond genoemd.
- II. We wijzen op de verevening van de WOZ van woningen en niet-woningen. De daarvoor geldende vereveningspercentages van 80%, respectievelijk 70%, zijn toentertijd expliciet in de financiële verhoudingswet opgenomen, omdat het een politiek beladen kwestie was (en is). Uiteraard worden die percentages ook in het besluit genoemd. In de ministeriële regeling daarentegen zijn de bedragen per eenheid zó vastgesteld, dat de vereveningspercentages in de praktijk lager zijn. In het oude model waren ze véél lager, maar ook in het nieuwe model zijn ze lager dan de wet voorschrijft. We brengen dit punt beslist niet naar voren, omdat we nu al een voorkeur hebben voor de huidige wettelijke of welke andere percentages dan ook. Waar het ons nu om gaat is dat in de primair technische regeling bepalingen staan die de wettelijke bepalingen deels

ongedaan maken. We adviseren u deze discrepantie tussen wet en regeling ongedaan te maken op het moment dat de bestuurlijke besluitvorming naar aanleiding van de nadere onderzoeken is afgerond. Tot die afronding behoort ook het bepalen van de vereveningspercentages die u in afwachting van de uitkomsten van de lopende onderzoeken op 80%, respectievelijk 70%, hebt laten staan.

Regulier onderhoud

Los van het feit dat het nieuwe model door de bevindingen van de nadere onderzoeken nog kan veranderen, adviseren we u aandacht te hebben voor het 'gewone' reguliere onderhoud van dit model. Onvermijdelijk leidt een nieuw model bij zijn praktische toepassing tot complicaties die vooraf niet of niet volledig waren voorzien, zoals recentelijk bij de maatstaf 'huishoudens met laag inkomen met een drempel'.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A.M. Dijkma', enclosed within a hand-drawn oval shape.

A.M. Dijkma
Voorzitter